

Бреус Світлана Василівна
*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та маркетингу,
Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»*

Іваненко Антон Іванович
*здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня,
Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-441-5-35>

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У парадигмі сучасної економічної науки інформаційні технології (ІТ) є визначальним чинником траєкторії руху світових економік у напрямі глобальних змін та перетворень. Як драйвер трансформаційних змін та перетворень вони відіграють фундаментальну роль у переході суспільства до адитивної економіки, яка проявляється у комплексній модернізації виробничих, комунікаційних та управлінських механізмів й спричиняє якісні зміни в архітектоніці економічних відносин.

Науково-технологічна еволюція зумовлює безперервний розвиток інформаційно-комунікаційних систем, що забезпечують оптимізацію бізнес-процесів через імплементацію інноваційних алгоритмів обробки даних. Цифрова трансформація економічних інституцій характеризується конвергенцією технологій штучного інтелекту, машинного навчання та аналітики великих даних (BigData), що формує нову технологічну парадигму економічного розвитку, де домінантами виступають інтелектуальні інформаційні продукти, цифрові платформи та віртуальні бізнес-екосистеми.

В умовах глобальної конкуренції інформаційні технології набувають статусу стратегічного імперативу розвитку підприємств, забезпечують реалізацію принципу real-time комунікації, системний аналіз ринкової кон'юнктури, прогностичне моделювання економічних тенденцій та комплексний ризик-менеджмент, що загалом сприяє формуванню принципово нової якості економічних взаємодій, оптимізації операційної ефективності та результативності господарських процесів.

З позицій сучасної економічної теорії торгівля є фундаментальним механізмом міжнародного економічного розвитку, каталізатором господарської динаміки через забезпечення оптимальної алокації ресурсів, трансферу технологій та дифузії знань між економічними суб'єктами.

Торговельні взаємодії генерують мультиплікативні ефекти в економічній системі: стимулюють виробничі процеси, забезпечують створення доданої вартості, сприяють поглибленню економічної спеціалізації та консолідації конкурентних переваг національних економік, є детермінантами прогресивних структурних трансформацій національних господарств, забезпечують їх інтеграцію до глобальних економічних систем.

Значним чином реалізація зазначеного можлива за умови здійснення діджиталізації торговельних підприємств, наслідком чого є перманентна модернізація бізнес-моделей, інтеграція інноваційних технологічних рішень та оптимізація господарських механізмів [1–3] торговельних екосистем. При цьому, стратегічного значення набувають інформаційно-комунікаційні системи у контексті реалізації стратегічних напрямів розвитку підприємств торгівлі, зокрема у частині управління товарними потоками, логістичними ланцюгами та клієнтськими комунікаціями: імплементація технологій інтелектуального аналізу даних, штучного інтелекту та машинного навчання уможливило предиктивну аналітику попиту, оптимізацію товарних запасів, персоналізацію маркетингових стратегій, підвищення економічної ефективності торговельних операцій; електронні торговельні платформи та

мультиканальні системи дистрибуції формують інноваційне середовище комерційної взаємодії, де традиційні просторово-часові обмеження нівелюються, а якість клієнтського сервісу досягає принципово нового рівня; цифрові технології забезпечують реалізацію концепції омніканальності, що передбачає інтеграцію онлайн та офлайн каналів дистрибуції; системи управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM), технології Big Data та хмарні сервіси формують інтелектуальний контур управління торговельними підприємствами, забезпечують можливості глибокої аналітики споживчої поведінки, формування персоналізованих пропозицій, оптимізації маркетингових стратегій та підвищення рівня клієнтської лояльності [1-2].

Інформаційні технології здійснюють фундаментальну трансформацію логістичної компоненти торговельних процесів через впровадження інтелектуальних систем маршрутизації, автоматизації складської логістики, моніторингу товарних потоків та оптимізації транспортно-логістичних операцій. Технології розподіленого реєстру (blockchain), інтернету речей (IoT) та штучного інтелекту забезпечують підвищення прозорості та ефективності логістичних ланцюгів. Особливу роль у модернізації логістичних процесів відіграють хмарні технології (cloud computing), які створюють гнучку інфраструктуру для управління логістичними операціями. Використання хмарних сервісів уможливує масштабування обчислювальних потужностей відповідно до поточних потреб, забезпечує безперервний доступ до даних з будь-якої точки світу та оптимізує витрати на IT-інфраструктуру. Інтеграція хмарних платформ з системами управління складськими операціями (WMS) та транспортними потоками (TMS) формує єдиний інформаційний простір, що підвищує координацію всіх ланок логістичного ланцюга та забезпечує швидку адаптацію до змін у бізнес-середовищі [3].

В умовах цифрової трансформації торговельної діяльності критичного значення набувають питання кібербезпеки та захисту інформаційних систем. Імплементация багаторівневих систем

інформаційної безпеки, криптографічного захисту, моніторингу кіберризиків та превенції інформаційних атак постає імперативом забезпечення стійкого функціонування сучасних торговельних підприємств.

Використання інформаційних систем у діяльності торговельних підприємств на сучасному етапі розвитку генерує значні конкурентні переваги, що сприяють підвищенню операційної ефективності та ринкової позиції. Автоматизація бізнес-процесів забезпечує оптимізацію операційних витрат та підвищення швидкості виконання операцій. Інтеграція систем управління товарними запасами, продажами та логістикою уможливорює оптимізацію ресурсного потенціалу та мінімізацію втрат.

Аналітичні можливості інформаційних систем забезпечують доступ до даних у режимі реального часу, що створює передумови для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі актуальної інформації. Це сприяє оптимізації управління ланцюгами постачання, підвищенню точності прогнозування попиту та мінімізації ризиків.

Імплементация інформаційних систем також забезпечує якісно новий рівень клієнтського сервісу через персоналізацію комунікацій та оперативний доступ до інформації про товарні запаси та історію транзакцій. Таким чином, інформаційні системи виступають невід'ємним елементом сучасного торговельного підприємства, сприяють забезпеченню його сталого розвитку та адаптивності до динамічних змін ринкового середовища.

Як підсумок, можна констатувати, що інформаційні технології відіграють визначальну роль у забезпеченні ефективного функціонування торговельних підприємств в умовах цифрової економіки. Вони виступають каталізатором автоматизації бізнес-процесів, оптимізації операційних витрат та підвищення швидкості обробки інформації. Використання ІТ забезпечує прецизійне управління товарними запасами, оптимізацію логістичних процесів та поглиблений аналіз споживчих переваг. Імплементация сучасних CRM-систем та цифрових маркетингових інструментів

сприяє посиленню клієнтоорієнтованості та підвищенню лояльності споживачів. Інтернет-платформи та мобільні додатки розширюють ринкові можливості, сприяють глобалізації бізнесу. В умовах експоненційного розвитку електронної комерції впровадження ІТ набуває статусу критичного фактора конкурентоспроможності. Таким чином, інформаційні технології не лише сприяють оптимізації операційної діяльності торговельних підприємств, але й формуванню передумов для інноваційного розвитку, що є важливим чинником у динамічному бізнес-середовищі.

Література:

1. Маркуц В.І., Кизенко О.О. Вплив конвергенції інформаційно-комунікаційних та управлінських технологій на діяльність підприємств торгівлі. *Стратегія економічного розвитку України*. 2023. № 53. С. 122–129. DOI: <https://doi.org/10.33111/sedu.2023.53.122.135>

2. Дрозд М.О. Сутність поняття діджиталізації, тлумачення та місце в економіці України. *Міжнародна наукова інтернет-конференція: зб. тез доп. 6-7 лютого 2023 р. Вип. 74. С. 121–123. URL: http://www.konferenciaonline.org.ua/data/downloads/file_1671551587.pdf* (дата звернення: 09.12.2024).

3. Мороз С.І. Обґрунтування використання хмарних сервісів в агробізнесі. *Ефективна економіка*. 2014. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3012> (дата звернення: 09.12.2024).